

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Vicarii. Titvlvs XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Possunt Episcopi ordinare priores prioratum non exemptorum, & ipsorum sacros, quamvis morantur in illis: licet inde non fuerint oriundi. Ioan. And.

Religiosi verò à suis superioribus in non exemptis prioribus deputati priores, & eorum socii, possunt à locorum diocesanis quamdiu morantur in ipsis prioribus ordinari licite, licet non sint de eorum a diocesis oriundi.

CAP. IV.

Episcopus, seu abbas inferior, primam tonsuram infanti non confert, nisi religionem intret: nec homini illiterato, nec homini alterius diocesis, absq. sui prelati licentia: nec etiam conjugato, nisi religionem intret, aut ad sacros promotus legitime: alias contra faciens puniatur, ut hic. b. d. Zen.

Idem.

Nillus b. Episcopus, vel quivis alius, infanti (nisi forte religionem intraret) seu illiterato, sed nec abque sui superioris licentia homini diocesis alienæ, clericalem praesumat conferre tonsuram: nec etiam conjugato, nisi volenti religionem intrare, aut ad sacros ordines promoveri: prout est sacris canonibus definitum. Qui verò contra fecerit (ut in eo, in quo peccaverit puniatur) per unum annum à collatione clericalis tonsuræ duntaxat noverit se suspensum.

DE AETATE ET QUALITATE, & ordine præficientorum.

TITVLVS X.

CAP. I.

Episcopus dispensat cum maiore xx. annis in dignitatibus & personatibus non curatis, si aliud non obstat. b. d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

Permittimus, ut Episcopi cum iis, qui xx. annum compleverint, quod dignitates vel personatus, quibus animarum cura non imminet, valeant obtinere, possint (si e aliud non obstat canonicum) liberè dispensare.

DE FILIIS PRESBYTERORUM, & aliis illegitimè natis.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Cum illegitimè nati dispensant Episcopi in minoribus ordinibus, & beneficio sine cura: dummodo sit tale in quo alias dispensare possint: in alio dispensatio Papa requiritur. Ioan. And.

Bonifacius octavus.

IS, qui defectum patitur à natalium, ex dispensatione Episcopi licite potest (si ei aliud canonicum non obstat) ad ordines promoveri minores, & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum: dummodo sit tale super quo per ipsum Episcopum valeat dispensari: ad ordines quoque majores, vel e beneficia curam animarum habentia, super quibus nequit Episcopus dispensare, sine dispensatione sedis Apostolicæ promoveri non potest.

Si dispensatum fuerit cum aliquo, quod non obstante illo defectu possit ad curationem beneficium promoveri: prætextu illius dispensationis non poterit duo beneficia simul obtinere. Ioan. And.

a al. ipsorum. b Vid. concilium Trident. sess. 23. de reform. cap. 4. c In manus. ita: si aliud canonicum non obstat. d al. ita: patitur in natalibus. e In aliquot antiquis codicib. ita: vel beneficia super quibus nequit, &c. absq. illius verbi curam animarum habentia.

Ille verò, cum quo per sedem dispensatur eandem, ut (præmissis non obstante defectu) valeat ad beneficium, etiam si curam animarum habeat, promoveri: nequit prætextu dispensationis huiusmodi (quam exorbitantem à jure oportet veluti odiosam restringi) nisi unicum beneficium obtinere.

CAP. II.

Si ille, cum quo super defectu originis in curato beneficio fuerit dispensatum, eo tacito super pluralitate dispensationem obtineat, non valet dispensatio. Ioan. And.

Idem.

IS, cum quo fuit per sedem Apostolicam dispensatum, ut (non obstante defectu natalium, quem patitur) ad omnes ordines promoveri valeat, & obtinere beneficium, etiam si curam habeat animarum, dispensationem aliam (tacito de prædicto defectu) postmodum obtineat à sede præfata, ut duo aut plura beneficia similem curam habentia possit recipere, si ei aliàs canonicè conferantur, & ea simul licite retinere: talis dispensatio (cum non sit verisimile sedem ipsam cum illo prædictum patiente defectum voluisse, si hoc fuisset expressum, eidem in pluralitate beneficiorum huiusmodi dispensare) velut per surreptionem obtenta, nullius penitus est momenti.

DE DIGAMIS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Digamus nudatus est omni privilegio clericali, & adhibetur seculari foro: nec valet consuetudo in contrarium: & prohibetur ei sub anathemate, ne tonsuram deserat. Ioan. And.

Gregorius X. In concilio generali Lugdunen.

A ltercationis antiquæ a dubium præsentis declarationis oraculo decedentes, digamos omni privilegio clericali declaramus esse nudatos: & coercionis fori secularis additos: consuetudine contraria non obstante. Ipsis quoq. sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum clericalem.

DE OFFICIO VICARII.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Successor officiali excommunicati, excommunicatus non est, nisi in crimine damnato communicet: illa autem, que exercet, illo excommunicato manente, non valet, si jurisdictione solum ab eo recepta hoc facit. Ioan. And.

Innocentius quartus.

ROMANA ecclesia: & infra. Cum Rhemen. Archiepiscopus in officialem alicujus suffraganei sui excommunicationis sententiam ex aliqua rationabili b. causa profert: illos, qui vices ipsius gerunt, propter hoc excommunicationis vinculo non adstringit. Cum non communicent ob id officiali eidem in crimine, qui ecclesiasticæ censuræ districtione, pro eo quod suum exercent officium, non arctantur. Ea tamen, que ipsi gerendo huiusmodi vices agunt, eo taliter excommunicato manente (si jurisdictionem tantum recipiunt ab eodem) non possunt obtinere vigorem.

CAP. II.

Ex generali commissione non potest officiali inquirere, corrigere, depenere, & punire subditorum excessus. Ioan. And.

a Vid. Ancharan. consil. 224. & de multiplici poena bigamorum agit Ioan. Montaigne tractat. de bigamia q. 5. b Vid. concil. Tri. sess. 25. de reform. cap. 3.

Bonifacius octavus.

Licet a in officialem Episcopi per commissionem officii generaliter sibi factam causam cognitione transferatur: potestatem tamen inquirendi, corrigendi, aut puniendi aliquorum excessus, seu aliquos a suis beneficiis, officiis b vel administrationibus amovendi, transferri nolumus in eundem: Nisi sibi specialiter hac committantur.

CAP. III.

Ex generali commissione officialia beneficia conferre non potest. Ioan. Andr.

Idem.

Cum in generali concessione nequaquam illa veniant, quae non esset quis verisimiliter in specie concessurus: nec regulariter donare valeat is, cui honorum administratio etiam libera est concessa: officialis, aut vicarius generalis Episcopi, beneficia conferre non possunt. Nisi beneficiorum collatio ipsis specialiter sit commissa.

DE OFFICIO ET POTESTATE
IUDICIS DELEGATI.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Conservator a manifestis delictis in iuris, et iudicalem indaginem non exercet.

Innocentius IV.

Statuimus c, ut conservatores, quos plerumque concedimus, a manifestis iniuriis & violentiis defendere possint, quos eis committimus defendendos. Nec ad alia, quae iudicalem indaginem exigunt, suam possint extendere potestatem.

CAP. II.

In coactionibus & parvi pontificali dignitati deferunt.

Alexander IV.

Quia Pontificali dignitate praeditis ob reverentiam sacri officii, quod exercent, plurimam deferri convenit, & eos plus aliis honorari decet: ut cum a iudicibus, vel conservatoribus a sede Apostolica deputatis contra eos, ad coactiones aliquas, sive poenas fuerit procedendum, gradus & modestia in huiusmodi processu servetur.

Ita quod (eis quadam condigna reverentia supportatis) ingressus primò ipsis ecclesiae, vel sacerdotale interdicatur ministerium: ac deinde ab officio suspendantur, & subsequenter aggravetur censura ecclesiastica contra eos. Nisi forte aliter fieri iusserit nimia contumaciae protervitas sive culpa.

CAP. III.

Delegato procedente cum duobus subdelegatis non in totum, ad Papam, non ad condelegatos appellari debet. h. d. Ioan. Andr.

Bonifacius VIII.

Si duo ex tribus a sede Apost. delegatis, duobus aliis non in totum subdelegaverint vices suas, ipsiq; d subdelegati cum delegato tertio in causa processerint delegata, si appellatur ab ipsis, non ad condelegatos, sed ad primum delegantem tantummodo appellari debebit.

CAP. IV.

Tres casus ponit, in quibus suspiciosa causa coram arbitrio non tractatur. Primus, cum recusatur unus ex delegatis datu cum

a Nota quod genus non includit quamlibet speciem comprehensam sub illo, quando est dare aliquam rationem quare non includatur ad haec, quod tot. gloss. inf. de except. pra. b Dicitur, officii, deest in antiquo codicib. c Vid. Petr. de Ancha. consil. 87. incip. emisso primo dubio. & consil. 132. inc. in primo dubio. & Inf. consil. 16. incip. circa duo. vol. 4. d Vid. l. precipuè ad fi. C. de app. & c. p. sup. de re iud. l. fi. C. de Can. larg. lib. 1. Arch. Cons.

clausula, quod si non omnia. Secundus, cum recusatur delegatus Episcopi. Tertius, cum recusatur officialis. Ioan. Andr.

Idem in eodem.

Si contra unum ex duobus iudicibus cum illa clausula quod si ambo interesse non possunt, alter eorum in causa procedat, a sede Apostolica delegatus, & ipsius causa legitima proponatur, causa ipsa suspiciosa coram non recusato iudice (ad quem ex vi gradatæ clausulae debet ipsius causae cognitio pertinere) prohi, & ab eo expediri debebit. Vbi vero non est dicta clausula in rescripto, debet super hoc ad arbitros recurrere haberi. Cum autem ipse a delegatus Episcopi recusetur, recusatationis causa coram Episcopo est probanda. Idem est si officialis recusetur eiusdem, licet ad ipsam ab eodem officiali nequeat appellari.

CAP. V.

Distinguunt tria tempora ad sciendum, an iudex suspensus committere possit: quia aut non est proposita recusatio: & tunc in totum per eum facta commissio tenet. Aut est proposita, sed non est pronuntiata super ea: & tunc volente recusatore committitur: tunc alius non. Aut iam pronuntiata est illius esse suspensus: & tunc etiam volente recusatore nequit. Ioan. Andr.

Idem in eodem.

Iudex ab Apostolica sede datus, quamvis legitime recusari valeat, ut suspectus, potest licite vices suas committere, antequam recusatio contra ipsam proponatur. Et si in totum commiserit, reculari ultimus, ut factus per eum commissio impugnari nequibit: quod postea d. ubi de iurisdictione aliquid reservasset. Post recusationem quoque propositam committere (nisi de recusatione procedat assensu) non potest: sed eo volente hoc potest; etiam si recusatio eadem sit probata: dummodo pronuntiatio non fuerit super ea. Ex tunc enim (cum recusatatione) iudex esse defersit) nulla etiam cum illius assensu potest fieri commissio per eundem.

CAP. VI.

Delegatus subdelegans, etiam in totum, remota causa respicienda potest. h. d. Ioan. Andr.

Idem.

Quamvis alicui vices tuas in causa tibi a sede Apostolica delegata in totum commississe noceatis: si antequam ille iurisdictione usus fuerit, commissio huiusmodi per te revocetur ab ipso: vel cum rebus eorum contingat humanis: causam ipsam relumere poteris. Cum iurisdictione (ex quo ipsa usus non exiit) non cessatur in eum efficaciter transivisse.

CAP. VII.

Si delegatus subdelegavit, quoties abesse, vel commiserit mortuus sit re non integra, subdelegatus procedit, & pro se subdelegato ad delegatum, qui sibi aliquid iurisdictionem reservavit, appellari debet, etiam post sententiam. h. d. Ioan. Andr.

Idem.

Si delegatus, quoties eum abesse contigerit, ubi commiserit vices suas, poteris eo rebus humanis excepto (cum & tunc censetur abesse) commissum tibi negotium (dum tamen illo vivente iurisdictione tui coeperis) liberè definire. Idem poteris, quando tibi vices etiam sub ea forma commisit, donec eas duceret revocandas. Nam talis commissio, per quam censetur etiam sententiae prolatio (nisi antea fuerit revocata) committitur, nequaquam morte committentis expirat, ex quo res integra non existit. Ad eum quoque, qui vices suas committit, donec revocet, vel qui executionem sententiae tantum, aut quicquid aliud de iurisdictione sibi reservat, non ad delegantem primum appellari debet. Etiam si post sententiam fuerit appellandum.

a Dicitur, ipse, deest in antiquo codicibus. b Ex parte est iurisdictionis: ideo non facienda die feriata, de feri. si videtur. De-min. Font.

CAP.